

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

3-son (5-jild)
2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 3 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi huzuridagi Sudyalari oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrda 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Mansurov Ulug'bek Umarovich</i> FARG'ONA VODIYSI SHAHARLARIDA TIBBIYOT TIZIMIDAGI O'ZGARISHLAR (1917-1990-YILLAR)	12-20
<i>Yuldashev Ulugbek Kadirjanovich</i> O'ZBEKISTONDA PROFESSIONAL TA'LIM BOSQICHIDA DUAL TA'LIM SHAKLINING JORIY QILINISHI TARIXI	21-27
<i>Bobobekova Nargiza Ismatullayeva</i> JIZZAX VILOYATI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMI FAOLIYATI TARIXI (XIX ASR IKKINCHI YARMI - XX ASR BOSHLARI)	28-33
<i>Esanova Nilufar</i> MUSTAQILLIK YILLARIDA O'ZBEKISTONNING YENGIL SANOAT SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR BILAN HAMKORLIGI	34-37
<i>Tursunov Bekzot Yandashevich</i> QO'QON XONLIGI QO'SHININING QUROL-ASLAHALARIGA OID	38-45
<i>Давлетмуратов Куралбай Хожамуратович</i> АНТИЧНЫЕ И СРЕДНЕВЕКОВЫЕ ЗООМОРФНЫЕ МЕТАЛЛИЧЕСКИЕ ИЗДЕЛИЯ ХОРЕЗМА	46-52
<i>Raximov Bektosh, Tashmuradov Umidbek</i> AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR DAVRIDA TASHQI DIPLOMATIK ALOQALARNING DAVLAT SIYOSIY TARAQQIYOTIDAGI AHAMIYATI	53-57
<i>Otaxanov Alisher Mamadaliyevich</i> TEMURIY MALIKALARNING ILM-FAN VA IJTIMOIIY TARAQQIYOTGA QO'SHGAN HISSALAR	58-64
<i>Xakimov Ravshan Raimovich</i> MIRZACHO'LNING ETNOEKOLOGIK MUAMMOLARI	65-74
<i>Ergashev Jahongir Yunus o'g'li</i> TURK XOQONLIGINING BOSHQARUVIDA IMPERIYACHILIK XUSUSIYATLARINING O'ZIGA XOS JIHATLARI	75-82

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Gabriel Ayodeji Ogunmola</i> ЦИФРОВОЙ ДИВИДЕНД: ИЗУЧЕНИЕ ПОТЕНЦИАЛА ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ДЛЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	83-96
<i>Abdullayev Altinbek Yangibayevich</i> KORXONANING KOMPLEKS ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI VA QO'SHIMCHA MAHSULOT ISHLAB CHIQUARISH HISOBINI YURITISHNING USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	97-113
<i>Komolov Odiljon Sayfidinovich</i> KREDIT TASHKILOTLARINI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING TAHLILI	114-123

<i>Shaislamova Nargiza Kabilovna</i> MAMLUKAT IQTISODIYOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING ROLI	124-134
<i>Qo'chqarov Baxtiyor Xoshimjanovich</i> KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING AYLANMA MABLAG'LARINI SHAKLLANTIRISH VA UNDAN SAMARALI FOYDALANISH USULLARI	135-147
<i>Abdimurodov Baxrom, Abdimurodov Bahodir</i> AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA XODIMLARGA HAQ TO'LANADIGAN HAR YILGI MEHNAT TA'TILINI RASMIYLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH	148-152
<i>Matkarimov Inomjon, Yuldashbayev Azizullo</i> BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH	153-158
<i>Исламмутидинова Дина Файзрахмановна</i> ТРАНСФОРМАЦИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ КОНЕВОДСТВА В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАНИ	159-166
<i>Ravshanov Zaxiriddin Ibragimovich</i> OVQATLANISH XIZMATLARI SOHASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGINI RIVOJLANTIRISH BORASIDA TAVSIYALAR	167-176
<i>Джуманиязов Уббинияз Исмайл улы</i> ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ КИТАЯ	177-183
<i>To'lov Ulug'bek Toshmamatovich</i> YERLARNI BAHOLASH VA SOLIQQA TORTISHNING METODOLOGIK ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	184-193
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Xolmirzaev Xurshid Nakibillaevich,</i> IJTIMOIY-KASBIY FAOLIYAT JARAYONIDA SUN'IY INTELLEKTNING INSON SALOHİYATIGA TA'SIRI	194-200
<i>Tashanov Abduxoliq</i> QADIMGI SHARQ MANBALARIDA INSON BUZG'UNCHILIGI HAQIDAGI QARASHLAR ...	201-206
<i>Muhamedov Asror Asadovich</i> UCHINCHI RENESSANS POYDEVORINI YARATISHDA YUSUF XOS HOJIB FALSAFIY MEROSIDAN FOYDALANISH	207-213
<i>Жумаева Шахло Суюновна</i> ВОПРОС НРАВСТВЕННОГО СОВЕРШЕНСТВА В УЧЕНИИ АХМАДА ЯССАВИ	214-219
<i>Eshonqulov Laziz Norqobul o'g'li</i> HAJVIYLIKNING PSIXOLOGIK IJTIMOIY-MADANIY VA ESTETIK XUSUSIYATI	220-224
<i>G'ulomov Zuxriddin Baxromjon o'g'li</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA YOLG'ON AXABOROTLARNING MAZMUN-MOHİYATI VA KONSEPTUAL ASOSLARI	225-231
<i>Xaitov Lazizbek Azamatovich</i> HAKIM TERMIZIYNING FALSAFIY TA'LIMOTI	232-236

<i>Ortiqov Shahriddin</i> SHAXS ESTETIK ONGI VA MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA TEATR SAN'ATINING O'RNI	237-241
<i>Toshiboeva Munavar</i> IJTIMOIY-MA'NAVIY MUHIT BARQARORLIGIDA XOTIN-QIZLARNING ISHTIROKI	242-248
<i>Murotov Elyor Narzillo o'g'li</i> YANGI O'ZBEKISTONNING TARAQQIYOT STRATEGIYALARINING UZVIYLIGI VA FALSAFIY TAHLILI	249-255
<i>Soipova Mavjuda Karimjanovna</i> FAZL IBN AHMAD TA'LIMOTIDA NUR VA HARAKAT MASALASI	256-260
<i>Ashurova Xurshida Sag'dullaevna</i> HOJI MUIN ZAMONDOSHI SHOKIR MUXTORINING HAYOTI VA FAOLIYATI HAQIDAGI QARASHLARI	261-264
<i>Karimov Anvarjon Lutfilloyevich</i> IBN SINO FALSAFIY MEROSIDA AXLOQI MASALASI	265-269
<i>Shakambarov Abdurashid Abdujabbarovich</i> MA'NAVIY MARGINALLASHUV DAN HIMOYALANISHDA XORIY TAJRIBASI	270-275
<i>Samadov Jonmurod</i> JALOLIDDIN RUMIY GNOSEOLOGIASINING ZAMONAVIY TAHLILI	276-280
<i>Barnoev Sanjar Qurbonovich</i> YUSUF HAMADONIYNING INSON VA KOINOT UYG'UNLIGIGA OID TA'LIMOTIDA ME'YOR MASALALARI	281-286
<i>Ярлакабов Джамшид Мамасултонович</i> СВОБОДА И НЕОБХОДИМОСТЬ КАК ВЕКТОРЫ РАЗВИТИЯ ГЛОБАЛЬНОГО ОБЩЕСТВА: РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ	287-291
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Isanova Feruza Tulqinovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA XALQARO HUQUQ SOHASIGA OID LEKSIK BIRLIKLARNING SINXRON TAHLILI	292-297
<i>Xayrullayeva Shahzoda Farhod qizi</i> O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA SALBIY VA IJOBIY HIS TUYG'ULARNI LINGVOKULTUROLOGIK TAHLILI	298-303
<i>Tadjiyeva Mastura, Umarxonova Dilafruz</i> INGLIZ VA O'ZBEK MAQOLLARIDA "BOYLIK" VA "FAQIRLIK" KONSEPTLARINING AKSIOLINGVISTIK TAHLILI	304-308
<i>Sharipova Nilufar Shaxrillo qizi</i> ZAMONAVIY DUNYO ADABIYOTIDA XALQ KULGISI ASOSIDA KELIB CHIQQAN YANGI BADIY SHAKLLAR	309-312
<i>Ochilova Gulnoza Farxod qizi</i> NUTQ BIRLIKLARI MASALASINING UMUMIY TILSHUNOSLIKDAGI TALQINI	313-316
<i>Alqarov Nazarbek Alisher o'g'li</i> IT MOTIVINING DUNYO VA O'ZBEK ADABIYOTSHUNOSLIGIDA O'RGANILISHI	317-322

<i>Abdusalomov Firuz Abduxoliqovich</i> HARBIY DISKURSDA BUYRUQNING VOQELANISHI	323-329
<i>Ruzmatova Gulnara Kulmamatovna</i> STYLISTIC AND LINGUACULTUROLOGICAL FEATURES OF IMPLICATURES IN ENGLISH AND UZBEK ANECDOTES	330-333
<i>Safarova Farida, Toshkulova Madinabonu</i> THE STUDY OF TEXT LINGUISTIC	334-337
<i>Amonova Dilshoda Azamat qizi</i> ADABIYOTDA BADIY OBRAZ TUSHUNCHASI VA UNING XUSUSIYATLARI (DEN BRAUNNING "DA VINCHI SIRI" ROMANI MISOLIDA)	338-343
<i>Sultonova Gulchehra Xusanovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILI NAMUNASI SIFATIDA AFORIZMLARNING MADANIY VA FALSAFIY JIHATLARI	344-348
<i>Makhmudova Mutabar Dustmukhammad kizi,</i> CAUSES OF STEREOTYPE OCCURRENCE	349-353
<i>Sadullaeva Matlyuba Akhrorovna,</i> NUMERIC MYSTERIES: THE ROLE OF NUMBERS AND SYMBOLISM IN "THE DA VINCI CODE"	354-359
<i>Khusenova Shosura Toshtemirovna,</i> DOCTORS' ATTITUDES TOWARD LEARNING ENGLISH: A NEEDS ANALYSIS REPORT	360-363
<i>Mamajanova G'uncha, Shakirova Saida</i> EKVIVALENTLIK VA TAFOVUT MEZONLARI ASOSIDA O'ZBEK VA INGLIZ METAFORALARINING QIYOSIY TAHLILI	364-368
<i>Saydullayeva Dilrabo Ilxom qizi</i> SODIQIY AFSHORNING "MAJMA UL-HAVAS" TAZKIRASI VA UNING O'ZBEK TAZKIRASHUNOSLIGIDAGI AHAMIYATI	369-372

12.00.00 - YURIDIK FANLAR

<i>Нурпеисов Еркеш, Ибраева Алуа, Сманова Акмарал</i> КОНСТИТУЦИОННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ТРИАДЫ В ИСТОРИЧЕСКОМ ВЫБОРЕ КАЗАХСТАНА	373-379
<i>Камалов Мансурхон Мухтарович</i> К ВОПРОСУ О КОНФЛИКТЕ ИНТЕРЕСОВ В КОРПОРАТИВНЫХ ОТНОШЕНИЯХ	380-385
<i>Komilov Avazbek Bokijonovich</i> QONUN BUZILISHI, UNING KELIB CHIQISH SABABLARI VA BUNGA IMKONIYAT YARATIB BERAYOTGAN SHART-SHAROITLARNI BARTARAF ETISH TO'G'RISIDAGI PROKUROR TAQDIMNOMASINING MAZMUNI VA UNGA QO'YILGAN TALABLAR	386-394
<i>Xolov Utkir Shomurodovich,</i> QONUNYI KUCHGA KIRGAN SUD Hujjatlari Yangi Ochilgan Holatlar bo'yicha qayta ko'rishning ayrim masalalari	395-399
<i>Kuldoshev Ulug'bek Otabek o'g'li</i> KASB YUZASIDAN O'Z VAZIFALARINI LOZIM DARAJADA BAJARMASLIK VA XAVF OSTIDA QOLDIRISH JINOYATLARINING SUBYEKTI VA ULARNING FARQLI JIHATLARI	400-407

<i>Ибрагимова Сабина Эркиновна</i> К ВОПРОСУ О ДАЛЬНЕЙШЕЙ ИМПЛЕМЕНТАЦИИ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ПРАВОСУДИЯ НА ДОСУДЕБНОЙ СТАДИИ, В УГОЛОВНО- ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	408-413
<i>Avezov Dilshod Sadulayevich</i> MAHALLIY KENGASH DEPUTATINI CHAQIRIB OLISH MASALALARI VA UNING XUSUSIYATLARI	414-418
<i>Haydarov Jaloliddin Hamza o'g'li</i> VALYUTA QIMMATLIKLARINI QONUNGA XILOF RAVISHDA OLISH YOKI O'TKAZISH JINOYATINING PREDMETI TAHLILI	419-423
<i>Zairov Asadbek Sayfullo o'g'li</i> INKLYUZIV TA'LIMINI TAKOMILLASHTIRISHDA QONUNCHILIK BAZASINING ROLI	424-432
<i>Karimov Bekmurodjon Anvarjonovich</i> BMT INSON HUQUQLARI BO'YICHA SHARTNOMAVIY ORGANLARI TIZIMINI KUCHAYTIRISH	433-442
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna</i> ZAMONAVIY OLIY TA'LIMDA KREATIVLIKNI TASHXISLASH METODIKALARINI QO'LLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	443-449
<i>Raxmatov Otabek Urinbosarovich</i> "JISMONIY TARBIYA VA SPORT PEDAGOGIKASI" FANINING BO'LAJAK JISMONIY TARBIYA VA SPORT FAOLIYATI MUTAXASSISLARINI TAYYORLASHDAGI AHAMIYATI	450-455
<i>Xamroyev Samijon Salimovich</i> SPORT TO'GARAGI MAHG'ULOTLARIGA TALABALAR QIZIQISHLARINI SHAKLLANTIRISHDA UZLUKSIZLIKNI TA'MINLASH VOSITALARI	456-461
<i>Berdiyeva Nilufar Ibodullayevna</i> TALABALARDA INSHONING MAZMUNII- MANTIQUIY BAYON QILINISHIGA DOIR BILIM, KO'NIKMA VA MALAKALARNI SHAKLLANTIRISH	462-467
<i>Ortiqov Bekruh Baxodir o'g'li</i> ZAMONAVIY VOLEYBOLCHILARNING JISMONIY TAYYORGARLIGI VA BIOMEXANIK XUSUSIYATLARI HAMDA SAMARADORLIKKA TA'SIRI	468-472
<i>Jumayeva Xulkarxon Muxammadjonovna</i> TALABALARNI INVARIANTIV VA VARIATIV TAHDIDLARDAN HIMOYALASHNING PEDAGOGIK STRATEGIYASI	473-480
<i>Avliyaqulov Tolib Xolmurodovich,</i> TALABALAR KASBIY-AXLOQIY TAYYORGARLIGIGA QADRIYATLARGA ASOSLANGAN YONDASHUV	481-486
<i>O'tashev Xasan Nematullayevich</i> OLIIY TA'LIM MUASSASASIDA SPORT ISHLARINING USTUVOR VAZIFASI SIFATIDA SPORT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING MUHIM JIHATLARI	487-492
<i>Axmadjanov Doniyor Baxtiyor o'g'li</i> BO'LAJAK TARIX O'QITUVCHISINING AXLOQIY YETAKCHILIGI VA KASBIY FAZILATLARI	493-500

<i>Mengliyev Bobur Normamatovich</i> O'QITUVCHILARNI PEDAGOGIK KOMPETENTLIGINI TAHLIL QILISH USULLARI	501-507
<i>Gafforov Alisher Xolmurodovich</i> PROFESSIONAL TA'LIM MUASSASALARI RAQAMLI TA'LIM RESURLARINI LOYIHALASH, TIZIMLASHTIRISH VA UNING MAZMUNI	508-518
<i>Qurbonova Bonu Quvondiq qizi</i> BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI KITOBGA QIZIQTIRISH: SAMARALI USULLAR VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	519-524
<i>Zubaydullayev O'ktam Raim o'g'li</i> O'QUVCHI SHAXSINI SHAKLLANTIRISHDA SAN'ATNING O'RNI	525-529
<i>Raximov Nurillo Narzullaevish</i> BO'LAJAK MUSIQA O'QITUVCHISINI KASBIY-PEDAGOGIK FAOLIYATGA TAYYORLASH: MUAMMO VA YECHIMLAR	530-538
<i>Ergashova Munisa Hoshim qizi</i> MUSTAQIL TA'LIMNI O'YINLAR ORQALI TASHKIL ETISH	539-543
<i>Nuriddinova Madina, Nuriddinov Muhriddin</i> USING WIKI-TECHNOLOGY TO IMPROVE STUDENTS' WRITING COMPETENCE	544-552
<i>Kalekeeva Sarbinaz Turkmenbaevna,</i> O'QUVCHILARNING MANTIQUIY FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	553-560
<i>Nasriddinova Hulkar Komiljonovna,</i> RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING BOSHLANG'ICH SINFLAR MATEMATIKA TA'LIMIDA QO'LLANILISHI IMKONIYATLARI	561-565
<i>Evatov Saminjon Sobirovich</i> JAMOAVIY FAOLIYATNI TASHKEL ETISH ASOSIDA O'QUVCHILARNING KOMMUNIKATIV QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH	566-572
<i>Samatova Shohsanam Xolmuhammad qizi</i> BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA KOGNITIV YONDASHUV ASOSIDA TIZIMLI FIKRLASHNI SHAKLLANTIRISH TAMOIYILLARI	573-577
<i>Idrisov Mironshoh Ilyos o'g'li</i> TALABALARNI JISMONIY TARBIYA, SPORT VA TURIZM VOSITALARI BILAN SOG'LOMLASHTIRISH TIZIMINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI	578-582
<i>Nasriddinova Nilufar Shuxrat qizi</i> 1-SINF ONA TILI DARSLARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING INTENSIVLIGINI TA'MINLASH METODIKASI	583-587
<i>Yavkochdiyeva Dilafruz</i> TALABALARNI PEDAGOGIK KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASHDA "STAATE" INNOVATSION TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH	588-593

Received: 16 February 2025**Accepted:** 5 March 2025**Published:** 20 March 2025*Article / Original Paper***SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND TRANSITION TO GREEN ECONOMY****Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich**PhD, Associate Professor of the Department of
Economics University MamunE-mail: inomjonmatkarimov0303@gmail.com**Yuldashbayev Azizulloh Bunyodbek o'g'li**

Student of Economics

at Ma'mun University

Abstract. Sustainable development and the transition to a "green" economy is an important issue both for the global economy and for regions and countries. The development of the economy and the transition to a "green" economy reflect many issues, such as the rapid growth of the world's population, environmental degradation, rapid depletion of natural resources, and the impact of economic activity on the global situation. The transition to a green economy is crucial for reducing the rapid depletion of natural resources and preserving the environment. This will reduce emissions, improve air and water quality, and create a favorable environment for biological development. The transition to a "green" economy is linked to the development of renewable energy sources. Such renewable sources play an important role in ensuring energy supply. The development of a "green" economy contributes to the creation of new industries and jobs. Renewable energy, engineering and equipment supply, biotechnology create new jobs. Stimulating technological development and innovation is encouraged by the green economy. Technological progress stimulates green energy, waste management, water purification, and much more. The positive impact of the green economy contributes to human health and the overall health of society. Improving the quality of air and water improves the overall health of society.

Keywords: economy, development, environment, prosperity, equality, natural resources, food security, ecosystem, efficiency, transformation.

BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH**Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich**

Ma'mun universiteti

Iqtisodiyot kafedrası dotsenti, PhD

Yuldashbayev Azizulloh Bunyodbek o'g'li

Ma'mun universiteti

Iqtisodiyot yo'nalishi talabasi

Annotatsiya. Doimiy rivojlanish va "yashil" iqtisodiyotga o'tish jahon iqtisodiyoti uchun ham, mintaqalar va mamlakatlar uchun ham muhim masaladir. Iqtisodiyotni rivojlantirish va "yashil" iqtisodiyotga o'tish jahon aholisining tez sur'atlar bilan o'sishi, atrof-muhitning degradatsiyasi, tabiiy resurslarning tez sur'atlar bilan kamayishi, iqtisodiy faoliyatning global vaziyatga ta'siri kabi ko'plab masalalarni o'zida aks ettiradi. Tabiiy resurslarning tez sur'atlar bilan kamayishini kamaytirish va atrof-muhitni asrashda yashil iqtisodiyotga o'tish juda muhimdir. Bu chiqindilarni kamaytiradi, havo va suv sifatini yaxshilaydi, biologik taraqqiyot uchun ijobiy muhit yaratadi. Yashil iqtisodiyotga o'tish qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish bilan bog'liq. Energiya ta'minotini ta'minlashda quyosh, shamol, gidroenergetika kabi qayta tiklanadigan energiya manbalari muhim o'rin tutadi. "Yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish yangi sanoat tarmoqlarini va ish o'rinlarini yaratishga yordam beradi. Qayta tiklanuvchi energiya manbalari, muhandislik va uskunalar ta'minoti, biotexnologiya kabi sohalar yangi ish o'rinlarini yaratmoqda. Texnologik rivojlanish va innovatsiyalarni rag'batlantirish yashil iqtisodiyot tomonidan

rag'batlantiriladi. Texnologik rivojlanish yashil energiya, chiqindilarni boshqarish, suvni tozalash va boshqalarni rag'batlantiradi. Yashil iqtisodiyotning ijobiy ta'siri inson salomatligiga va jamiyatning umumiy salomatligiga hissa qo'shadi. Havo va suv sifatini yaxshilash jamiyatning umumiy salomatligini oshiradi.

Kalit so'zlar: iqtisodiyot, taraqqiyot, atrof-muhit, farovon hayot, tenglik, tabiiy resurs, oziq-ovqat xavfsizligi, ekotizim, samaradorlik, transformatsiya.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I3Y2025N16>

Kirish. Maqsadlarga erishish doirasida rivojlanish insonning o'sishiga olib keladi. Barqaror rivojlanish yondashuvi atrof-muhit, iqtisodiyot va jamiyat muvozanatini hisobga olish va inson faoliyatini qo'llab-quvvatlaydigan tabiiy resurslarning uzluksizligini ta'minlashga asoslanadi. Barqaror rivojlanish inson faoliyatining uzluksizligini ta'minlashda alohida ahamiyatga ega. Uzluksizlikni ta'minlash bugungi va kelajakni shakllantirishda ana shu tushuncha bilan izohlash mumkin. Ushbu konsepsiya doirasida iqtisodiy taraqqiyot tabiiy resurslardan muntazam foydalanish va ijtimoiy islohotlar orqali qo'llab-quvvatlanishi lozimligi ta'kidlangan. Shunday qilib, inson va tabiat o'rtasida muvozanatga erishiladi. Ushbu maqolada barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyotni keng va har tomonlama muhokama qilamiz. Kelajagimiz va taraqqiyotimiz uchun nima qilishimiz, qaysi bosqichlarga e'tibor qaratishimiz kerakligiga e'tibor qaratamiz.

Adabiyotlar tahlili. Zamonaviy konsepsiyaga[1] ko'ra, yashil iqtisodiyot sanoat rivojlanishining atrof-muhitga salbiy ta'sirini minimallashtirish va inson farovonligi va ijtimoiy tenglikni yaxshilashga qaratilgan iqtisodiy modeldir. Yashil iqtisodiyot bugungi kunda va kelajakda, dunyoning barcha qismlarida barcha odamlarga real va nomoddiy foyda keltira oladigan barqaror, bioasoslangan va biofoydali jarayonlarni yaratishga qaratilgan. Yashil iqtisodiyot sanoat iqtisodiyotidan farq qiladi, chunki u yopiq davrli yondashuvga amal qiladi va shuning uchun uni aylanma iqtisodiyot deb ham atashadi. Yashil iqtisodiyot [2][3]- bu ekologik xavf va ekologik tanqislikni kamaytirishga qaratilgan va atrof-muhitni buzmasdan barqaror rivojlanishni maqsad qilgan iqtisodiyot. U ekologik iqtisod[4] bilan chambarchas bog'liq, lekin ko'proq siyosiy jihatdan qo'llaniladigan yo'nalishga ega.

Tadqiqotning usullari. Maqolada ilmiy abstraksiya, ekspertlar usuli, induksiya va deduksiya, ijtimoiy-iqtisodiy hodisalarni tizimli tahlil qilish kabi usullardan samarali foydalanilgan.

Tahlil va natijalar. Barqaror taraqqiyot deganda iqtisodiy taraqqiyot ekologik va ijtimoiy sohalaridagi o'zgarishlar bilan integratsiyalashgan holda amalga oshiriladi. Bu faqat iqtisodiy manfaatlarga asoslangan iqtisodiy model natijasida atrof-muhitga zarar yetkazilishi va ijtimoiy muammolarning oldini olishga yordam beradi. Barqaror rivojlanish doirasida bir vaqtning o'zida ham bugunni, ham kelajakni hisobga olish kerak. Buning uchun tabiiy resurslardan samarali foydalanish va ijtimoiy kelajakka yo'naltirilgan adolatli tizimlarni yo'lga qo'yish zarur. Ijtimoiy taraqqiyot jiddiy qabul qilinmaydigan, tenglik mavjud bo'lmagan va hamma uchun foydali qadriyatlar ishlab chiqara olmaydigan ijtimoiy tashkilot bilan yakunlanadi. Barqaror rivojlanishning barcha uchun, shu jumladan kelajak avlodlar uchun foydalarini umumlashtirish uchun:

- Atrof-muhitga ta'sirini kamaytirish;
- Inson va tabiat o'rtasidagi muvozanatni yaratish;
- Teng imkoniyatlarni ta'minlash;
- Ko'proq adolatli jamiyatlar yaratish;

- Resurslardan samarali foydalanish;
- Isrofgarchilikning oldini olish va tejamkorlik;
- Chiqindilarni boshqarishni takomillashtirish;
- Iqtisodiy rivojlanishning barqarorligi.

Taraqqiyot bugun va kelajakda barqaror davom etishi uchun inklyuziv va keng qamrovli istiqbolni ishlab chiqish kerak. Barqaror rivojlanish konsepsiyasi birinchi marta Brundtland hisobotida keng qamrovli tarzda belgilangan.

Brundtland hisoboti va barqaror rivojlanish “Bizning umumiy kelajagimiz” nomi bilan ham tanilgan hisobot 1987-yilda Birlashgan Millatlar Tashkiloti tomonidan nashr etilgan. Hisobotning nomi Norvegiyaning sobiq bosh vaziri va Atrof-muhit va rivojlanish bo'yicha Butunjahon komissiyasining sobiq raisi Gro Harlem Brundtlanddan olingan. Brundtland hisobotiga ko'ra, barqaror rivojlanish kelajak avlodlarning o'z ehtiyojlarini qondirish qobiliyatiga putur yetkazmagan holda bugungi kun ehtiyojlarini qondiradigan rivojlanish sifatida ta'riflanadi.

Ushbu hisobot barqaror rivojlanishga yagona yondashuvni taqdim etadi; Unda ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy jihatlar kompleks tarzda baholangan. Bunday yondashuv faqat iqtisodiy manfaatlarga asoslangan holda rivojlanishdan kelib chiqadigan xatarlarni aniqlashni osonlashtiradi. Ushbu hisobotda global taraqqiyot bilan bog'liq bo'lishi mumkin bo'lgan ba'zi muammolar ham yoritilgan. Natijada, xavf-xatar sohalari oldindan aniqlanadi va yaxshiroq kelajak uchun amalga oshirilishi kerak bo'lgan qadamlar strategik jihatdan belgilanadi.

- Aholi sonining ko'payishi
- Oziq-ovqat xavfsizligi
- Bioxilma-xillik va ekotizimlar
- Energiya talabining oshishi
- Sanoatlashtirish va atrof-muhitning ifloslanishi
- Urbanizatsiya va infratuzilma muammolari

Hisobot mazmunida ushbu yo'nalishlarning ta'kidlanishi uzluksiz rivojlanish yo'lidagi asosiy to'siqlarni yaqindan ko'rib chiqishga imkon berdi.

Yashil iqtisodiyot konsepsiyasida iqtisodiy rivojlanishni ekologik va ijtimoiy taraqqiyot bilan birga hisobga olishga urg'u beriladi. Ushbu yondashuv ijtimoiy tenglikni ta'minlaydigan, resurslardan samarali foydalanadigan, biologik xilma-xillikni himoya qiladigan va ekotizimlarga yetkazilgan zararni minimallashtiradigan iqtisodiyotlarga nisbatan qo'llaniladi. An'anaga ko'ra, rivojlanish va yuksalish tushunchalari faqat iqtisodiy nuqtai nazardan ko'rib chiqilgan, natijada ekologik va ijtimoiy qadriyatlar orqa o'ringa chiqqan. Barqaror iqtisodiy rivojlanishga erishish uchun ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish va ekologik qadriyatlarni hisobga olish kerak. Shunday qilib, inson faoliyatining atrof-muhitga ta'siri kamayadi va jamiyatda iqtisodiy imkoniyatlar yanada adolatli taqsimlanadi.

Yashil iqtisodiyot barqaror rivojlanishni ta'minlash uchun zarur yondashuvni ilgari suruvchi model hisoblanadi. Ushbu modelda iqtisodiy o'sish ijtimoiy integratsiya va atrof-muhitni muhofaza qilish chora-tadbirlari bilan integratsiyalashgan. Ushbu xususiyat tufayli u an'anaviy rivojlanish yondashuviga muqobillikni taklif qiladi. Yaxshi kelajak uchun yashil iqtisodiyotni Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish vositasi sifatida ko'rib chiqish muhimdir. Birlashgan Millatlar Tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, yashil iqtisodiyot kam uglerodli, resurs tejamkor va ijtimoiy inklyuziv model sifatida ta'riflanadi. Yashil

iqtisodiyotning uchta turli o'lchovi ushbu tushunchaning keng ko'lamini va kelajakdagi e'tiborni ta'kidlaydi. Ushbu 3 ta o'lcham ham barqarorlik 3 ta o'lchovi sifatida e'tirof etiladi.

Iqtisodiy tadbir

Iqtisodiy chora iqtisodiy rivojlanish va innovatsiyalar orqali farovonlik va bandlikni oshirish bilan bog'liq.

Ijtimoiy o'lchov

Adolatli va kompleks yondashuv bilan ijtimoiy tenglikni ta'minlash ushbu chora-tadbir doirasiga kiritilgan.

Ekologik o'lchov

Ekologik chora-tadbirlar tabiatni muhofaza qilish va resurslardan oqilona foydalanishni o'z ichiga oladi.

Biz yashil iqtisodiyotni aniqladik va uning turli jihatlarini muhokama qildik. Endi barqarorlik maqsadlarida yaratilgan ushbu iqtisodiy yondashuvda ifodalangan umumiy tamoyillar doirasida uning xususiyatlarini batafsil ko'rib chiqamiz.

“Yashil iqtisodiyot” koalitsiyasi ma'lumotlariga ko'ra, “yashil iqtisodiyot”ning 5 ta tamoyili mavjud. Tozaroq va go'zalroq kelajak uchun nima qilish kerakligini tushunish ushbu 5 ta umumiy tamoyil o'rganib chiqilganda yanada aniqroq bo'ladi. Ushbu tamoyillar ushbu tushunchaning maqsadini eng keng miqyosda aks ettiradi va uning xususiyatlarini ochib beradi. Ushbu 5 ta tamoyilni batafsil ko'rib chiqamiz:

Farovonlik va taraqqiyot tamoyili

Iqtisodiy taraqqiyotning eng muhim tushunchalaridan biri bu farovonlikdir. “Yashil” iqtisodiyotning o'ziga xos xususiyatlaridan biri shundaki, taraqqiyot barchaga foyda keltiradi.

Ta'limdan transportgacha, barqaror yashash joylaridan infratuzilmagacha bu tamoyil odamlar iqtisodiy rivojlanishdan foyda ko'rishini anglatadi. Ushbu tamoyil iqtisodiy modelning barqarorlik doirasida inklyuziv bo'lishi kerakligini eslatib turadi.

Tenglik va adolat tamoyili

Yashil iqtisodiyot modeli teng imkoniyatlar va daromadlarni adolatli taqsimlashga erishishga qaratilgan. Shu tariqa ijtimoiy jihatdan teng taraqqiyotga erishiladi. Shu bilan birga, kompleks yondashuv bilan iqtisodiy rivojlanishning vaqt bo'yicha barqarorligi ta'minlanadi.

Tenglik va adolatni tushunish barcha imkoniyat va ustunliklardan foydalanishda tenglikni aks ettirishdan tashqari qaror qabul qilish jarayonlarida teng ishtirok etishni ham o'z ichiga oladi. Bu borada xotin-qizlarning imkoniyatlarini kengaytirish kabi tajribalar orqali gender tengsizligini bartaraf etish va ijtimoiy adolatga erishish yo'lida muhim qadam tashlashga harakat qilinmoqda.

Atrof-muhitni muhofaza qilish prinsipi

Atrof-muhit va tabiiy resurslarga e'tibor bermaydigan iqtisodiy model kelajakni katta xavf ostida qoldiradi. Inson faoliyati va barcha iqtisodiy faoliyatlar dunyo taklif etayotgan bitmas-tuganmas resurslarni talab qiladi. Binobarin, kelajak avlodlarning ehtiyojlarini qondirish qobiliyatini saqlab qolish barchaning umumiy mas'uliyati hisoblanadi. Ishlab chiqarishdan tortib, asosiy ehtiyojlarni qondirishgacha, agar atrof-muhit himoya qilinmasa, biz ko'plab sohalarda ishlatadigan tabiiy resurslar kamayib ketish xavfiga duch keladi. Ekologik jihatdan yanada toza iqtisodiy model tabiiy tartibni saqlash va iqlim inqiroziga qarshi samarali harakat qilishni ta'minlaydi.

Samaradorlik va barqarorlik tamoyili

Doiraviy iqtisodiyot resurslardan kam foydalanish va emissiyalarni talab qiladi. Shunday qilib, tabiiy resurslardan barqaror foydalaniladi.

Shu bilan birga, aholi soni o'sishi bilan bir qatorda chiqindilarning ko'payib ketishining oldini olish choralari ko'rilmogda.

Ishlab chiqarish samaradorligi doirasida resurslardan samarali foydalanish orqali atrof-muhitga ta'sirini oshirmasdan iqtisodiy rivojlanishga erishish mumkin. Natijada, samaradorlik va barqarorlik doirasida ishlab chiqarish va iste'mol xulq-atvorini takomillashtirish va rivojlantirish yashil kelajakka eshiklarni ochadi.

Yaxshi boshqaruv tamoyili

Ijtimoiy hamkorlikka yo'naltirilgan iqtisodiy rivojlanish yondashuvi hamkorlikni rag'batlantiradi. Ushbu yondashuv institutlar uchun oson moslashish uchun kelajakdagi rivojlanishlar va potensial xavflarni nazarda tutadi.

Qaror qabul qilishda davlat va nodavlat subyektlarini birlashtiradigan inklyuziv va shaffof jarayonlar qo'shma boshqaruv strategiyalarini ishlab chiqishga yordam beradi. Umuman olganda, barqaror va barqaror iqtisodiyot uchun jamiyat darajasida ijtimoiy muloqot va hamkorlikni ta'minlash muhim ahamiyatga ega.

Asosiy tamoyillarni tadqiq qilgandan so'ng, transformatsiya uchun zarur bo'lgan harakatlarni belgilab olish muhimdir.

Global hamkorlik asosida tashkil etilgan "Yashil iqtisodiyot" koalitsiyasi tomonidan taklif etilgan qadamlarni chuqurroq o'rganamiz.

- Bu bosqichlar yashil iqtisodiyot uchun zarur bo'lgan tabiiy resurslar, siyosat, institutlar va tegishli qadriyatlarni aniqlashni o'z ichiga oladi.

- Yashil iqtisodiyotning ahamiyatini tegishli ta'lim va muloqot usullari orqali butun jamiyatga tushuntirish xabardorlikni oshiradi.

- Ushbu iqtisodiy jihatdan foydali modelga o'tishda va ijtimoiy hamkorlikni ta'minlashda barcha manfaatdor tomonlarning ishtirokini rag'batlantirish.

- Barcha subyektlarning o'rnatilgan ijtimoiy hamkorlikdagi ishtirokini qo'llab-quvvatlash uchun inklyuziv yondashuvni qabul qilish.

- Yashil va barqaror rivojlanish uchun iqtisodiy siyosat va samaradorlik ko'rsatkichlarini muvofiqlashtirish.

- "Yashil" iqtisodiyot sohasidagi eng yaxshi va samarali ikki tomonlama tajribalarni namoyish etish orqali tegishli tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash.

- "Yashil" iqtisodiyot tamoyillariga mos keladigan moliyalashtirish mexanizmlarini aniqlash.

- Ishtirokchilik yondashuvi orqali yashil iqtisodiyotga o'tishdagi xatarlarni aniqlash.

- Tegishli siyosiy, huquqiy va moliyaviy me'yorlarni amalga oshirish bo'yicha strategik yo'l xaritasini tayyorlash.

- Davlat, xususiy sektor va ijtimoiy tashkilotlar tomonidan tegishli investitsiyalarni amalga oshirish.

Ushbu bosqichlar yashil iqtisodiyotga o'tishning strategik yo'l xaritasini taqdim etadi. Biz atrof-muhitga minimal ta'sir ko'rsatadigan va barqarorlikka ustuvor ahamiyat beradigan kelajak sari tez harakat qilishimiz kerak.

Natijalar va tavsiyalar. Barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyotga o'tish jahon iqtisodiyoti, mintaqalar va mamlakatlar uchun muhim ahamiyatga ega. Yashil iqtisodiyotga

o'tish tabiiy resurslarning tez kamayishini kamaytiradi va atrof-muhitni himoya qiladi. Bu chiqindilarni kamaytiradi, havo va suvning tozaligini oshiradi, biologik taraqqiyot uchun ijobiy muhitni yaratadi. "Yashil" iqtisodiyotga o'tish qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish bilan bog'liq. Energiya ta'minotini ta'minlashda quyosh, shamol, gidroenergetika kabi qayta tiklanuvchi energiya manbalari muhim o'rin tutadi. "Yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish yangi tarmoqlar va ish o'rinlarini yaratishga yordam beradi.

Qayta tiklanadigan energiya, muhandislik, uskunalar bilan ta'minlash, biotexnologiya kabi sohalar yangi ish o'rinlarini yaratadi. Yashil iqtisodiyot texnologiyalar va innovatsiyalarning jadal rivojlanishini rag'batlantiradi. Texnologik rivojlanish, "yashil" energetika, chiqindilarni boshqarish, suv tozaligi va boshqalar. "Yashil" iqtisodiyot amaliyoti aholi salomatligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Havo va suv tozaligini yaxshilash jamiyatning umumiy salomatligini yaxshilaydi.

Takliflar. Mahalliy va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qilish: Yashil iqtisodiyotga o'tish uchun mahalliy va xalqaro tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlik juda muhimdir. Buni ishonchli siyosat, investitsiya va innovatsion rag'batlantirish orqali amalga oshirish mumkin.

Energiya samaradorligini rag'batlantirish: Energiya samaradorligini oshirish va qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish uchun rag'batlantirishni ta'minlash yashil iqtisodiyotni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Ta'lim va axborot almashinuvi: "Yashil" iqtisodiyotga o'tish uchun ta'lim va axborot almashinuvi juda muhimdir. Yashil iqtisodiyotning ahamiyati va amalga oshirilishi haqida insonlar, tashkilotlar va hukumatni xabardor qilish va o'qitish zarur.

Asosiy tarmoqlarni moslashtirish va transformatsiya qilish: Eskirgan iqtisodiyot tarmoqlarini moslashtirish va yangilash ham yashil iqtisodiyotga o'tishning ijobiy natijalarini oshiradi.

Qayta tiklanadigan mahsulotlar va xizmatlarni targ'ib qilish: shaffof sertifikatlash va sifat standartlari orqali yashil mahsulotlar va xizmatlarni targ'ib qilish va qabul qilish yashil iqtisodiyotning rivojlanishini ta'minlaydi.

Ushbu takliflar va natijalarga "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishda muvaffaqiyatga erishishning mavjud pozitsiyalari va imkoniyatlariga moslashtirilgan ekspertlar muhokamalari va siyosatlari orqali erishish mumkin.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Vinod Kumar Garg, Anoop Yadav, Neeraj Kumari[2024] Green Chemistry Approaches to Environmental Sustainability
2. Loiseau, Eleonore; Saikku, Laura; Antikainen, Riina; Droste, Nils; Hansyurgens, Bernd; Pitkänen, Kati; Leskinen, Pekka; Kuikman, Piter; Tomsen, Marianna (2016). ["Yashil iqtisodiyot va tegishli tushunchalar: umumiy ko'rinish"](#) (PDF). [Toza ishlab chiqarish jurnali](#). 139: 361– 371. doi : 10.1016/j.jclepro.2016.08.024.
3. Georgeson, Lucien; Maslin, Mark; Poessinouw, Martyn (2017). ["The global green economy: a review of concepts, definitions, measurement methodologies and their interactions"](#). Geo: Geography and Environment. 4 (1). doi:10.1002/geo2.36.
4. ["Birlashgan Millatlar Tashkilotining Atrof-muhit bo'yicha dasturi \(UNEP\)"](#). 2016-yil
5. Robert Pollin "The Green Economy: Environment, Sustainable Development and the Politics of the Future"

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 3 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).